Fagyas Róbert

A folyó

Az volt a dolgom, hogy figyeljem a vizet. Negyven éven át néztem, hogy eljut-e oda, ahová a hatalmas villanymotorok küldik. Fel a hegyekbe is. Olyan távoli helyekre, ahová sokszor vágytam az elmúlt negyven év alatt. Főleg kora nyári napokon éreztem, hogy neki kellene vágnom az erdőnek, itt hagyni mindent, nyitva az ajtókat, a kaput, nem törődve semmivel. Pedig gyönyörű hely ez itt a Szent Mihály-hegy lábánál, a Duna jobb partján, tökéletes panorámával a Börzsönyre, hátam mögött a Pilissel. Ha messze elnézek nyugat felé, a Felvidéket is látni vélem, keletre pedig a hegy mögött ott van Visegrád. De az ember előbb-utóbb vakká válik az ilyesmire, ha háromnaponta huszonnégy órát ott kell töltenie a vízmű őrzésével. Ha a szabadságokat is figyelembe vesszük, ez legalább háromezer-ötszáz nap. Ennyi idő alatt végignéztem, ahogyan a kézi tolózáraktól eljutottunk a számítógépig, közben volt öt-hat nagy árvíz, felmondtak néhányan, meghaltak néhányan, jöttek-mentek igazgatók, vezetők, a Duna pedig csak folyt, időnként ijesztő dolgokat is magával sodorva.

Valójában sosem akartam ezt. Nem volt célom, hogy jelentkezzek ide, itt lenni sem szerettem soha, de jobb híján elfogadtam, később pedig már nem akartam felmondani a biztos állást. A folyó haladt lefelé, én háromnaponta mentem hozzá, így zajlott az élet. Éjjel széken aludtam, fölöttem zúgott, sistergett a sok ezer volt, otthon néha arra ébredtem, hogy csönd van. Unalommal töltöttem az időt, hiszen igazi dolgom nem volt, de tilos volt mást csinálni, bármit, ami elvonná a figyelmemet a nem létező feladatról. Voltaképpen semmit se csináltam. Van tehát az életemben nagyjából háromezer-ötszáz ilyen nap, ezért fizettek, ezzel ment el az időm, ehhez szoktunk hozzá odahaza. Háromezer-ötszáz nap. Több mint kilenc és fél év, negyven évre leosztva.

Eleinte sokat olvastam. Gondoltam, megtanulok angolul és tökéletesítem az oroszt, onnan talán elindulok a szláv nyelvek felé. Nagyjából fél évig tartott, mire rájöttem, hogy ez lehetetlen. Nemhogy tanulni, de olvasni sem tudok. További féléven át igyekeztem rájönni, mi lehet a gond, miért nem megy, de nem derült ki. Elfogadtam. Nem sokkal később összedobtunk a kollégákkal egy kis fekete-fehér tévére, később színes lett, aztán parabolát vettünk, meg hozott valaki egy videó lejátszót is, ez valamiért nem volt tilos.

Néha éjjelente bekapcsoltam a CB-rádiót, és hallgattam a hajósok román, bolgár, szerb, német, ritkán magyar beszélgetéseit. Az uszályokat toló hajók motorjának mély morajlása, a motorcsónakok kis darálóinak hangja, az úszó szállodák látványa sokszor kicsalt odabentről. Néztem, hogyan haladnak a vízen, és eszemben volt ilyenkor, talán mégis jobb lett volna matróznak állni. Mert ők úton vannak. Aztán belegondoltam, hogy nincsenek úton. Vagyis a hajó megy, de ők ugyanazon a hajón vesztegelnek. Akár negyven évig is, vagy még tovább. Láttam őket néha a korlát mögött, engem néztek a hajóról, ahogy ott állok a vízmű épülete mellett és nézem őket. Volt, hogy intettünk egymásnak.

Hallottam történeteket uszályosokról, éjjel lehorgonyoznak, majd csónakkal kimennek a partra és végigfosztogatják a folyó felől nyitott kerteket. Olyanokról is, akik sóval lövik őket hajnalban, amikor a varjak sűrű csomókban gyülekeznek a füzek és jegenyék ágain.

Ha el kellett mennem egy távolabbi kutat ellenőrizni, mindig a parton mentem, a kavicsokon, hátha találok köztük valamit. Alacsony vízállás idején láttam vízből kiálló cölöpöket – a régészek azt mondták, malom lehetett ott kétszáz évvel ezelőtt. Aztán visszajött a víz és a cölöpöket sosem láttam többé. Találtam repeszeket, fel nem robbant szárnyas aknákat, géppuska hüvelyeket, még ágyúgolyót is.

Mikor robbantottak a Szent Mihály-hegyen, szabályozták a kőomlást, az érdekes volt. Ahogy a muflonok hihetetlen hegymászását is távcsővel figyelni. Ha vihar jött, a villám gyakran csapott az épület tornyába, volt, hogy fűzfákat is megtalált. Hatalmas ágak zuhantak az útra, időnként a kerítést is ledöntve. A betonoszlopok úgy törtek, akár a balzafa.

Láttam kis Cessnát a víz felett átívelő vezetékbe akadni, majd a Dunába csapódni; láttam árvíz idején konnektorokból gejzírként előtörő vizet és a folyóból alig kilátszó kaputól visszamenekülő munkavédelmi ellenőrt; láttam puskával ketté lőtt, még élő kutyát; láttam klórszivárgás elől rohanó kollégát: öt perc alatt futotta le a három kilométeres partszakaszt, mert tudta, hogy a gyerekek erre jönnek hazafelé az iskolából, egyenesen a klórgázba; láttam rendőrök elől menekülőket, akik ügyesebbek voltak az UAZ-al, mint üldözőik a Nivával; láttam rapsicokat rohamcsónakokkal, és láttam embereket céltalanul bolyongani a fűzfák alatt, majd eltűnni a parton. A parton, amiről annyit gondolkodtam, vajon honnan indul és hol ér véget, mert ahol folyó van, ott part is van, de valahogy mindig a folyóról beszélünk, a partról csak elvétve.

Itt voltam, amíg kellett. Nem számoltam a napokat az utolsó hónapban sem, de örültem, amikor utoljára csuktam be magam mögött a

nagy, kék kaput. Épp a kukoricát takarították be az út melletti tábláról. Valami beakadt a kerítésbe, fémes csattanás hallatszott. Hátra néztem és láttam, ahogyan váltótársam közönyösen, nagyon lassan sétálni kezd a hang irányába. Hazaindultam.